

Халуцинации и лажни идеи

Овој лист за помош е за халуцинации и лажни идеи, како параноја и заблуди. Ги разгледува можните причини и сугерира начини на кои семејствата и негувателите можат да поддржат некој што го доживува ваквото однесување.

Деменцијата влијае на луѓето на различни начини и промените во однесувањето или емоционалната состојба на некој што живее со деменција се чести.

Луѓето кои живеат со деменција понекогаш доживуваат лажни перцепции или идеи. Иако халуцинациите и заблудите се имагинарни, тие изгледаат многу реални за личноста која ги доживува. Тие можат да предизвикаат екстремна вознемиреност и паника.

Видови халуцинации и лажни идеи

Халуцинации. Халуцинациите се сензорни искуства кои не можат да бидат потврдени од никој друг. Обично некој гледа нешто што го нема (како личност) или слуша нешто што другите не можат да го слушнат (како што се гласови или застрашувачки звуци). Но, халуцинациите може да вклучуваат кое било од сетилата.

Заблуди. Заблудите се силно прифатени идеи кои не се засноваат на реалноста или факти, но се смета дека се вистинити. Лицето може да има заблуди дека другите им ги крадат парите или имотот. Или можеби имаат фиксни идеи за луѓе кои имаат намера да им наштетат.

Параноја. Параноја значи да се има нереални верувања.

Примери за параноја вклучуваат:

- верување дека другите сакаат да им наштетат или дека имаат натчовечки способности
- сомнеж дека некој им го зема имотот и ги обвинува другите за кражба или криење работи
- обвинение дека нивниот партнер е неверен, што ги прави исплашени и се противат на грижата од партнерот.

Погрешна идентификација Лицето кое живее со деменција може погрешно да ги идентификува другите луѓе или себеси. Понекогаш не го препознаваат партнерот. Или можеби се исплашени од сопствениот лик во огледало, мислејќи дека се работи за друга личност. Другпат, гласовите на радио или телевизора се смета дека се од луѓе кои се физички во собата.

Можни причини

Деменцијата ја намалува способноста на мозокот да интерпретира и разбира информации. Исто така, предизвикува проблеми со меморијата, што може да доведе до сомневање, параноја и лажни идеи.

Ако некој не е свесен дека меморијата му е слаба, може да создаде приказна или објаснување во кое се обвинува некој или нешто друго.

Ова е разбирливо со оглед на тоа што тие може:

- да немаат сеќавање за неодамнешните настани
- да веруваат дека работите „исчезнуваат“
- да забораваат на објаснувањата
- да не разбираат разговори.

Факторите кои можат да предизвикаат халуцинации и лажни идеи вклучуваат:

- сензорни проблеми, како што се слаб вид или слаб слух
- конфузија создадена со заборавање да се користи слушно помагало или очила
- несакани ефекти од лекови
- психијатриска болест
- непознати средини
- слабо осветлување кое го намалува видот
- физички состојби, како што се инфекции, треска, болка, запек, анемија, респираторни заболувања, неухранетост и дехидрација
- непознати негуватели
- нарушување на познатите рутини
- сензорно преоптоварување од премногу работи што се случуваат одеднаш.

Разговарајте со лекарот на лицето

За да ги истражите можните поттикнувачи на однесувањето, закажете лекарски преглед кај нивниот лекар. Ова може да помогне да се идентификуваат какви било физички или психијатриски проблеми. Лекарот може да провери дали има можни несакани ефекти од лек, вклучувајќи вкочанетост, треперење и поспаност.

Совети за одговор на халуцинации и лажни идеи

- Останете тивки или неутрални ако ви кажат нешто што изгледа погрешно или невистинито.
- Истражете ги сомнежите за да проверите дали се вистинити.
- Одговорете на чувствата во основата на зборовите. Лицето може да биде исплашено од заблудите и халуцинациите.
- Некои халуцинации и лажни идеи може да се игнорираат ако се безопасни и не ја зголемуваат нервозата.
- Предложете да барате заедно предмети што се изгубени или исчезнати. Идентификувајте ги вообичаените скривалишта и прво проверете таму.
- Обидете се со одвраќање, како музика, вежбање, активности, разговор со пријателите или гледање стари фотографии.
- Доколку е соодветно и обезбедува удобност, можете да пробате физички контакт.
- Одржувајте ја нивната околина препознатлива. Ако лицето мора да се пресели, погрижете се познатите работи да се однесат на новото место.
- Погрижете се нивниот дом да има добро осветлување, вклучително и ноќни светла.
- Имајте редовна рутина и исти старатели, каде што е можно.
- Водете дневник на промени во однесувањето. Може да ви помогне да го дознаете шаблонот на однесување или предизвикувачот. Можете да ги користите овие информации за да направите промени.
- Чувајте резервен сет на работи кои често се губат, како што се клучеви или очила.

Запомнете дека промените во однесувањето се предизвикани од состојба на мозокот. Луѓето кои што живеат со деменција не се секогаш способни да го контролираат своето однесување.

Поддршка за семејствата и старателите

Набљудувањето на промените во однесувањето може да предизвика вознемиреност, фрустрација, вина, исцрпеност и огорченост кај семејствата и негувателите. Овие чувства се нормални. Побарајте поддршка за себе од разумен член на семејството, пријател, професионалец или група за поддршка.

- Разговарајте со докторот на лицето за вашите грижи за промените во однесувањето и влијанието врз вас и лицето за кое се грижите.
- Јавете се на **Националната линија за помош за деменција (National Dementia Helpline)** на **1800 100 500** да дознаете за услугите за поддршка и образовните програми, вклучувајќи групи за поддршка на негуватели, советување и услуги и програми кои ќе ви помогнат да ги разберете и одговорите на промените и да го одржите вашето здравје и благосостојба.
- Јавете се на **Советодавната служба за справување со однесување при деменција (Dementia Behaviour Management Advisory Service)** на **1800 699 799**. Тие ги поддржуваат луѓето кои што живеат со деменција, и што доживуваат промени во однесувањето што влијае на нивната грижа или на негувателот.

Дополнително читање и ресурси

- Листови за помош на Деменција Австралија (Dementia Australia): Промени во однесувањето
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/help-sheets
- Библиотечна услуга на Деменција Австралија (Dementia Australia)
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/library
- Поддршка од Деменција на Австралија (Dementia Australia)
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/support
- Образование на Деменција на Австралија (Dementia Australia)
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/education

Понатамошни информации

Деменција на Австралија (Dementia Australia) нуди поддршка, информации, образование и советување.

**Национална линија за помош за деменција
(National Dementia Helpline): 1800 100 500**

За јазична помош: 131 450

Посетете ја нашата веб-страница: dementia.org.au